

ANKASAM

bülten

17 Temmuz 2022
SAYI: 2022/28

Sri Lanka: Domino Dalgasının İlk Taşı mı?

09

Molla Heybetullah Ahunza-
de'nin Mollalar Toplantısı
Mesajları

12

Yunanistan ve
ABD'de Yunan Lo-
biciliği

İÇİNDEKİLER

ANKASAM ANALİZ

- 03** **Macron'un Avrupa Topluluğu Önerisi: Eski Dünya'da Değişim Arayışları**
Cemre Çağla ATAMER
- 06** **Japonya'nın Enerji Çıkmazı**
Elif TEKTAŞ
- 09** **Molla Heybetullah Ahundzade'nin Mollalar Toplantısı Mesajları**
Ahmad Khan DAWLATYAR
- 12** **Yunanistan ve ABD'de Yunan Lobiciliği**
Doç. Dr. Şafak OĞUZ
- 15** **Sri Lanka: Domino Dalgasının İlk Taşımı mı?**
Mustafa Cem KOYUNCU

BASINDA ANKASAM

- 17** **Medya**

DERGİLER

- 19** **Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi**

Bölgesel Araştırmalar Dergisi

Çankaya Mahallesi, Cemal Nadir Sokak, No: 20 06880,
Çankaya – Ankara/Türkiye
Tel: +90 312 474 00 46 | Faks: +90 312 474 00 45 E-posta:
info@ankasam.org

Tasarım-Dizgi: Esra Karadağ

Bu yayının tüm hakları Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi'ne (ANKASAM) aittir. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek yapılacak makul alıntılar dışında ANKASAM'ın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama, vd.) yollarla basımı, yayını, çoğaltılması veya dağıtımını yapılamaz. Bu çalışmada yer alan görüş ve değerlendirmeler yazarına ait olup, kurumsal olarak ANKASAM'ın resmi görüşünü yansıtmaz.

ANKASAM ANALİZ

Macron'un Avrupa Topluluğu Önerisi: Eski Dünya'da Değişim Arayışları

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, 24 Şubat 2022 tarihinde Ukrayna'ya karşı "özel operasyon" adını verdiği savaşı başlatmıştır. Savaş, Avrupa'da güvenlik ve enerji alanlarındaki kırılganlığı arttırmıştır. Bu kırılganlıklar Avrupa'da yeni arayışların ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Bu bağlamda 9 Mayıs 2022 tarihinde; yani Avrupa Günü'nde Avrupa Parlamentosu'nda açıklama yapan Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, Avrupa Birliği'nin (AB) ötesinde, AB üyesi olmayan devletleri de kapsayan farklı

bir Avrupa siyasi topluluğu oluşturulmasını önermiştir. Ukrayna'nın olası AB üyeliği tartışmalarına, "Ukrayna'ya şimdi AB aday ülke statüsü tanınsa bile, gerçek bir AB üyesi olması yıllar sürecektir." cümlesiyle değinen Macron, çözümün yeni oluşturulacak bir örgütte olduğunu belirtmiştir. Macron'un söz konusu açıklamasını hem savaş gerçeğinin getirdikleri hem de Fransa'nın iç dinamikleri çerçevesinde değerlendirmek mümkündür.

Cemre Çağla ATAMER
ANKASAM
Avrasya
Araştırma Asistanı

Rusya-Ukrayna Savaşı, Covid-19 salgınıyla halihazırda zorluklar yaşayan Avrupa'da tansiyonu giderek yükseltmekte ve endişeleri arttırmaktadır. Avrupa, Soğuk Savaş sonrasındaki en önemli güvenlik kaygılarını yaşamakta ve Rusya tehdidini hissetmektedir. Söz konusu tehdit algısı nedeniyle savaşın başlamasının ardından Batı, hızla bankacılıktan gıdaya ve teknolojiye ulaşma pek çok alanda kişilere ve kurumlara yaptırım uygulamaya başlamıştır. Dondurulan hesaplar ya da durdurulan doğalgaz boru hattı projeleri, Rusya'nın önünü kesmek amacıyla uygulamaya konulsa da yaşanan gelişmeler, enflasyon ve artan yaşam giderleri nedeniyle tüm dünyayı etkilemektedir. Özellikle de artan petrol ve doğalgaz fiyatları sebebiyle yaptırımlardan yalnızca Rusya değil, Batılı devletler de olumsuz etkilenmektedir. Çünkü Rusya, 2020 yılı verilerine göre, petrol ihraç eden ve ikinci ve doğalgaz ihraç eden birinci ülkedir.[1] Dolayısıyla yaptırımlar, bilhassa Avrupa'da derinden hissedilmekte ve birtakım çelişiklere neden olmaktadır. Örneğin bir AB üyesi olan Macaristan'ın AB'nin Rusya petrolüne yaptırım uygulamasına için karşı çıkmaktadır. Benzer bir şekilde Bulgaristan da Balkan ülkeleri için istisna talep etmiştir. AB aday ülkesi olan Sırbistan da Rusya'ya yaptırım uygulamaya karşı çıkmaktadır. Yani AB, yekpare bir duruş sergileyememektedir. Bu bağlamda ülkeler arasında ve var olan kurumlara da bir güvensizlik oluştuğu düşünülebilir.

AB-Ukrayna ilişkileri bağlamında Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen, birlik yöneticilerinin Ukrayna'nın üyeliği konusundaki görüşlerini 2022 yılının Haziran ayında vereceğini açıklamıştır.[2] Fakat Ukrayna'nın AB üyelik süreci kısa ve orta vadede sonuçlanacak nitelikte değildir. Örneğin Arnavutluk, 2009 yılında üyelik başvurusunda bulunmuş, 2014 senesinde aday ülke statüsü almış ve hala üye olamamıştır. Öte yandan Sırbistan da aynı durumdadır.[3] Durum böyleyken mevcut konjonktürde Ukrayna'nın AB üyelik başvurusunun somut olmaktan ziyade; sembolik bir adım olduğu söylenebilir. Bu, Rusya'ya karşı sergilenen duruşun bir parçası olarak bir meydan okuma şeklinde nitelendirilebilir.

Macron, bu yapılanmayı hayata geçirmek için ilgilenen hükümetlerle birlikte çalışacağını anlatarak söz konusu girişimin Avrupa'nın istikrarı açısından mühim olduğuna inandığını belirtmiştir.[4] Ayrıca, AB'nin yüksek entegrasyon seviyesi ve hedefleri sebebiyle Avrupa'nın tek örgütü olmaması gerektiğine vurgu yapan Macron, daha hızlı katılım için AB'nin standartlarını düşürmek yerine ona paralel bir organizasyonun kurulmasını önermiştir.[5]

Öte yandan savaşın Avrupa'ya oluşturduğu tehditler, acil çözümler gerektirmektedir. AB üyeliğinin uzun ve zorlu olduğu gerçeği ise bazı Avrupa ülkelerini alternatifleri düşünmeye itmektedir. Macron'un Ukrayna örneği üzerinden farklı bir Avrupa topluluğu önerisinde bulunması da bu minvalde okunabilir. Fransız lider; Moldova, Gürcistan, Bosna Hersek, Kosova, Kuzey Makedonya ve Sırbistan gibi pek çok ülkenin de üye olmak istediğini belirtmiştir. Ancak AB üyeliğinin Avrupa'da istikrarı sağlamanın tek yol olmadığını söyleyen Macron, önerdiği yapılanmanın Avrupa milletlerine işbirliği için yeni bir alan sunacağını söylemiştir. Bu bağlamda AB aday ülkeleri yahut potansiyel aday ülkeler Macron'un ana hedef kitlesi gibi görünmektedir. Söz konusu ülkelerin aday salonundaki uzun bekleyişi birbikinkilik yarattığından öyle ya da böyle bir kabul edilmeyi arzulayabilir, Macron gibi önemli bir Avrupa liderinin ideasının parçası olmaya sıcak yaklaşabilirler.

24 Nisan 2022 tarihinde yapılan Fransa cumhurbaşkanlığı seçimlerinde aşırı sağcı aday Marine Le Pen'in %40'ın üzerinde oy aldığı ve Macron'un aslında buruk bir zafer kazandığı düşünüldüğünde, bahse konu olan açıklamaların Macron açısından imaj yenileme girişiminin bir parçası olduğu öne sürülebilir. Fransa, AB'nin kurulmasındaki öncü ülkelerden biri olmasının yanı sıra hatırı sayılır oranlarda Avrupa karşıtı görüşe de ev sahipliği yapmaktadır. Bu durum, AB'nin bir hayal kırıklığı olarak tanımlanmasından ve Charles de Gaulle ekolünü destekleyen kesimin daha milliyetçi fikirleri savunmasından kaynaklanmaktadır.[6] Fransa'nın 5. Cumhuriyet Dönemi'nin mimarı olan eski Fransa Cumhurbaşkanı De Gaulle, Fouchet Planı'yla Avrupa'nın ABD ile Sovyet Birliği'nden ayrı, kendine özgü bir süper güç olmasını dile getirirken de Fransa'nın liderliği söylemlerini kullanmıştır. Yani Macron, kendinden önceki mevkidaşlarından aldığı ilhamla, Fransa'nın uzun süredir var olan liderlik imajını tazeleme arzusundadır. Zaten Fransız toplumunun AB algısı da Almanya-Fransa ilişkileri ve Fransız yetkililerin AB için önerdiği planlar çerçevesinde şekillenmiştir. Kısacası Macron, yeni bir Avrupa organizasyonunun teşkil edilmesi yönündeki teklifiyle iç kamuya da oynamakta ve toplumsal beklentileri karşılayacağını hesabını yapmaktadır.

Esasen Macron, geçmişte Kuzey Atlantik İttifakı Örgütü (NATO) için "beyin ölümü gerçekleşti" derken ve bununla bağlantılı olarak Avrupa'nın kendi savunma kuruluşunun olması gerektiğini dile getirirken de kendi liderliğini ve Fransız ideasını ön plana çıkarmak istemiştir. Mevcut tartışma da aynı yaklaşımın bir yansımasıdır. Öte yandan Avrupa'nın dengeleyici gücü olarak

lanse edilen eski Almanya Şansölyesi Angela Merkel'in görevinden ayrılması, Kıta Avrupası'nda bir liderlik boşluğunun oluşmasına da yol açmıştır. Bu bağlamda Macron'un Avrupa planıyla söz konusu liderlik "boşluğu"nu doldurmayı amaçladığı söylenebilir.

Fakat Fransa'nın atılımı ne eşsiz ne de yenidir. 2018 yılında "tek merkezli iç içe geçen halkalar" modelinde daha geniş bir yapılanma öneren Macron, farklı entegrasyon seviyesinde olan ülkeleri temsil eden "yeni" bir sistemden bahsetmiştir. Öte yandan Birleşik Krallık Başbakanı Boris Johnson da kendi "yeni" bloğunu açıklamıştır. Ukrayna'nın yanı sıra pek çok Doğu Avrupa ülkesini de kapsayan bu blok "Avrupa Milletler Topluluğu" minvalinde AB'ye alternatif bir yapı niteliğindedir.[7] "AB'den farklılaşan duruşu olan ülkeler" mottosundaki Johnson önerisi Macron'un önerisinin açıkça reddedilmesi ertesinde gelecek liderlik için rekabetin kızıştığını simgelemiştir.

Johnson'un ideasının Macron'unkine nazaran daha net bir hedefi olduğu görülmektedir. Macron her şeyden önce AB'nin kurucu üyelerindendir ve bu önerinin hedefi olan ülkeler Fransa'dan AB'yi ön plana çıkarmasını bekleyecektir. Bu nedenle Macron'un önerisine sıcak bakabilecek ülkeler ikinci planda kalmayı hoş karşılamayabilir. Öte yandan Birleşik Krallık AB'den ayrılan tek ülke olarak böylesi bir yapılanmanın "öncüsü" olması potansiyeline daha yakın görülebilir. Bu bağlamda Macron ideasında öne geçmek için Birleşik Krallık faktörünü de hesaba katarak hareket etmelidir. Bir Avrupa topluluğu kurmada ciddi ve planlı olduğunu göstermek adına daha kapsamlı açıklamalarla gelmeli, bu topluluğun ikinci planda olmayacağına, katılımcılara geçek faydalar sağlayacağını belirtmelidir.

Sonuç olarak Fransa hem kendi iç dinamiklerindeki hem de bölgesindeki gelişmeler neticesinde İkinci Dünya Savaşı sonrasında belirginleşen "Avrupa'nın lideri Fransa" ideasını yeniden canlandırmaktadır. Fransa'nın farklı bir Avrupa topluluğu önerisi hem AB'ye yönelik eleştirilere hem de yeni Avrupa düzenine getirdiği bir çözüm girişimi olarak değerlendirilebilir. Macron, AB üyelik kriterleri bakımından uygun olmadığını düşündüğü aktörleri kaybetmemek adına; onlara alternatif bir örgüt sunmak ve bu durumu Fransız liderliği için kullanmak istemektedir. Bu amaca ulaşmak için ise Macron genel çerçevede konuşmaktan çok daha fazlasını yapmalı, hitap ettiği kitlelere gerçek bir plan sunmalıdır. Öte yandan ülkeler, yeni oluşturulacak topluluğun fayda sağlayacağına ve geri planda kalmayacağına ikna edilmelidir. [1] "Crude Oil Exports by Country", World's Top Exports, <https://www.worldstopexports.com/worlds-top-oil-exports-country/>, (Erişim Tarihi:15.05.2022).

[2] "Macron Calls for 'European Political Community' That Could Include Ukraine, UK", France 24, <https://www.france24.com/en/europe/20220509-macron-calls-for-european-political-community-that-could-include-ukraine-uk>, (Erişim Tarihi:15.05.2022).

[3] "Candidate Countries and Potential Candidates", European Commission, <https://ec.europa.eu/environment/enlarg/candidates.htm#:~:text=Albania%2C%20the%20Republic%20of%20North,possible%20request%20for%20transition%20periods,> (Erişim Tarihi:15.05.2022).

[4] "French President Calls for a 'European Political Community' That Would Also Include Non-EU Countries", Schengen Visa Info News, <https://www.schengenvisainfo.com/news/french-president-calls-for-a-european-political-community-that-would-also-include-non-eu-countries/>, (Erişim Tarihi:15.05.2022).

[5] "Macron calls for 'European Political Community' That Could Include Ukraine, UK", France 24, <https://www.france24.com/en/europe/20220509-macron-calls-for-european-political-community-that-could-include-ukraine-uk>, (Erişim Tarihi:15.05.2022).

[6] "Euroscepticism: The Root Causes and How to Address Them", Heinrich-Böll-Stiftung European Union, https://eu.boell.org/sites/default/files/euroscepticism_the_root_causes_and_how_to_address_them.pdf, (Erişim Tarihi:17.05.2022).

[7] "UK wants to include Ukraine in 'European Commonwealth': Report", AA, <https://www.aa.com.tr/en/europe/uk-wants-to-include-ukraine-in-european-commonwealth-report/2599081>, (Erişim Tarihi: 11.06.2022).

ANKASAM ANALİZ

Japonya'nın Enerji Çıkmazı

Şubat ayının sonunda çıkan Rusya ve Ukrayna arasındaki savaş, yalnızca Avrupa jeopolitik düzenini değiştirmekle kalmamış finansal piyasalar ve küresel enerji oyunu kurallarını da dönüştürmüştür. Savaşa ilk tepki olarak Avrupalı ülkeler, Rusya'dan enerji ithalatını aşamalı olarak durdurma kararlarını açıklamışlardır. Avrupa Birliği (AB) ülkelerinin bu doğrultuda ana hedefleri enerji kaynağı çeşitliliğini artırmak ve yenilenebilir kaynaklara daha hızlı bir geçişin sağlanması olmuştur.

Savaştan itibaren Japonya, Rusya'ya yatırım

uygulama konusunda Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Avrupa ülkeleriyle paralel bir politika izlemiştir. Rusya kuvvetleri tarafından Ukrayna'da işlendiği iddia edilen savaş suçlarının kabulünün yanı sıra Japonya, Nisan ayında AB ve Yediler Grubu (G7) ülkelerini izleyeceğini ve Rusya kömürü ithalatını yasaklayacağını açıklamıştır.[1]

Bu kapsamda Japonya, kendini bir enerji ikileminin içinde bulmaktadır. Japonya, 2020 yılında %1,2'yle Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü'ndeki (OECD) en düşük kendi kendine

Elif TEKTAŞ
ANKASAM
Araştırma Asistanı

enerji yeterliliği oranlarından birine sahiptir.[2] Kaynakları fakir bir ada ülkesi olan Japonya, Rusya-Ukrayna Savaşı'nın yaratmış olduğu küresel enerji piyasalarındaki değişimlere karşı diğer ülkelere kıyasla daha savunmasız kalmaktadır. Ayrıca, Kuril Adaları nedeniyle gergin seyreden Moskova ve Tokyo arasındaki ilişkiler, savaşın ardından daha da gerilmiştir. Japonya'nın Batı yaptırımlarına katılmasının arkasından Kremlin, Rusya ile Japonya arasında bulunan tartışmalı adalarla ilgili barış anlaşması müzakerelerinden çekilme kararı almıştır.[3] Japonya Başbakanı Fumio Kişida, Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ve Japonya'nın toprak bütünlüğünde nerede durduğu konusunda net olsa da Tokyo'nun karşı karşıya olduğu enerji ikilemini tam olarak nasıl ele almayı planladığı hala belirsizliğini korumaktadır.

Kaynakları kısıtlı olan Japonya, doğalgaz ihtiyacı için Rusya'ya bağımlıdır. Küresel krizin ortasında alternatif kaynaklar bulmak da Japonya için ayrıca zorluk teşkil etmektedir. Dolayısıyla Kişida, Moskova'dan tam bir kopuş yaşamak konusunda Batılı ülkelerin aksine daha isteksiz kalmaktadır. Tokyo, Sahalin Bölgesi'nde devam etmekte olan Rusya'yla ortak sıvılaştırılmış doğalgaz (LNG) projesini destekleme taahhüdünü sürdürürken, daha az bağımlı olduğu Rusya kömür ve petrol ithalatını aşamalı olarak sona erdirmeye kararını açıklamıştır.[4]

Japonya, doğalgaz kaynaklarını büyük ölçüde LNG ithalatıyla karşılamaktadır. LNG, 2021 yılı verilerine göre ülke elektriğinin %36'sını sağladığı için kritik bir öneme sahiptir. Japonya'nın LNG tedarikinin büyük kısmı uzun vadeli sözleşmelerden karşılanmaktadır. Bu kapsamda Japonya'nın enerji güvenliğini sağlaması için Japonya ticaret şirketleri Mitsubishi Corp. ve Mitsui & Co'nun Sakhalin-2'deki yatırımlarını sürdürmesi gerekmektedir.

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Japon ve Avrupalı yatırımcıların haklarını tehdit ederek Rusya'nın Uzak Doğu'daki dünyanın en büyük entegre, ihracata yönelik petrol ve gaz ilk açık deniz gaz projesi olan "Sahalin-2 Açık Deniz Petrol ve Gaz Projesi"ni millileştirme planlarını açıklamıştır.[5] Üretimini büyük kısmı Japonya, Güney Kore ve Çin'e giden projenin gaz ihracatının neredeyse tamamı uzun vadeli sözleşmelerle satılmaktadır.

Putin'in bu kararı, Sahalin-2'nin, hükümetin Kremlin'in Ukrayna'yı işgal etme kararını eleştirdiği Japonya'ya LNG'nin sözleşmeye dayalı sevkiyatını askıya alma riskini de arttırmaktadır. Bu nedenle Japonya'nın projedeki hissesi ve dolayısıyla da enerji güvenliği belirsizlik içindedir. Bu karar, Japonya'yı ülkenin elektrik şebekesinin en az karşılayabileceği bir zamanda değerli bir yakıt arzını kaybetmeye daha da yaklaştırmıştır.

Tokyo, Kremlin'in bu açıklamalarının ardından Sahalin-1 ve Sahalin-2 enerji projelerindeki konumunu koruma yoluna gideceğini açıklamıştır. Bu kapsamda Japonya'nın bu yönelimi iki nedenle açıklanabilir: Birincisi Japonya, bahsedildiği gibi diğer G7 ülkesine kıyasla enerjisinde dışarıya çok daha fazla bağımlıdır ve enerji arzını riske atamayacak bir konumdadır. İkinci olarak ise Japonya'nın söz konusu iki projeden çekilmesi, Rusya'ya yaratacağı maliyetten daha fazlasını Japonya'ya yaratacaktır. Bu kapsamda, Japonya'nın Rusya petrol ve gaz projelerindeki hisselerini korumaya çabalaması ve yatırım yapmaya devam etmesi, enerji arzının devamlılığı açısından en makul seçeneklerdir.

Ancak, G7'nin Rusya'dan ihraç edilen ham petrolün fiyatına bir tavan koymayı açıklamasının ardından Kişida, bu hafta üst sınırın Rusya ham petrolünün mevcut fiyatının yarısına yerleştirilmesini hususunda bir öneride bulunmuştur.[6]

"Uluslararası toplumun, Rusya petrolünün mevcut fiyatının yaklaşık yarısı ile sınırlandırılacağı ve uluslararası toplumun bu seviyenin üzerinde petrol satın almayacağı veya satın alınmasına izin verilmeyeceği bir sistem kuracağı konusunda bir anlaşmaya vardık."

Rusya petrolünün zaten alternatiflerine göre genellikle yüksek bir indirimle satıldığı göz önüne alındığında, yarı yarıya daha fazla indirim petrol gelirini Rusya'nın federal bütçesi için kullandığı seviyeye yaklaştıracaktır. Kişida'nın açıklamasının ardından Kremlin, Japonya'yı Rusya'ya karşı "dostça olmayan bir tutum" takındığı gerekçesiyle eleştirmiş ve bunun enerji de dahil olmak üzere iki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerin gelişimini engelleyeceğini açıklamıştır. Rusya'nın eski Cumhurbaşkanı Dmitri Medvedev ise tavan fiyat tekliflerinin uygulanması halinde küresel petrol fiyatlarının varil başına 300-400 doları geçebileceği konusunda uyarıda bulunmuştur. Medvedev, Japonya'nın "Rusya'dan ne petrol ne de doğalgaz alabileceğini ve bunun sonucunda Sahalin-2 LNG projesine katılımı olmayacağını" dile getirmiştir.[7]

Rusya'nın bu açıklamalarının ardından Japonya, enerji güvenliği için kritik öneme sahip Sahalin-2 hisselerini kaybetme riskiyle karşı karşıya kalmıştır. Bu kapsamda Japonya'nın enerji güvenliğini sağlayabileceği 3 senaryo bulunmaktadır.

Birincisi enerji arzını çeşitlendirme yoluna gidilebilir. Ancak bu durumun kısa vadede Japonya'ya enerji tedarikini arttırması olası değildir. Zira küresel doğalgaz piyasası hali hazırda arz sıkıntısının pençesindedir. Dünyanın en büyük LNG tedarikçisi

ABD ve Katar, Avrupa piyasalarına yönlendirilmekle birlikte gaz için yoğunlaşan rekabetin ortasında rekor seviyede işlem görmektedir. Ayrıca, Sahalin-2, Japonya'ya en yakın LNG ihracat tesisidir, bu nedenle yeni tesislerden tedarik ithal etmek, gemileri daha uzun yolculuklara bağlayacak ve zaten tehlike de olan tedarik zincirlerinde fazladan sıkışmaya neden olacaktır. İthalat hacimlerine ve para birimi seviyelerine bağlı olarak, Sahalin-2'nin LNG'sinin yerini almak için ekstra maliyetler yılda 2 trilyon yen (14,78 milyar dolar) kadar artabilir.[8]

İkinci olarak ise doğalgaz dışındaki diğer kaynaklara yönelmek tercih edilebilir. Japonya'nın da dahil olduğu G-7 ülkeleri, Rusya kömür sevkiyatlarını yasaklamak için adımlar atmış, bu da kömür fiyatlarının yükselmesine neden olmuştur. Yüksek fiyatlara rağmen kömüre yönelmek, LNG'den daha mantıklı bir seçim olmayacaktır. Öte yandan alternatif kaynak olarak nükleer enerjinin kullanımı ise Japonya halkı üzerinde travma yaratan Fukushima sonrası güvenlik kurallarının değişmesini gerektirmektedir. Üstelik, halkın bu duruma destek vermesi de mümkün görünmemektedir.

Üçüncü ve en kötü durum ise Japonya'nın Sahalin-2'deki yeni operatöre yatırım yapmaması ve sözleşmelerin feshedilmesidir. Böyle bir seçenek, Japonya'nın enerji güvenliğine keskin bir darbe vurmuş olacaktır. Çünkü LNG arzının kesilmesi, ülke çapında devam eden elektrik sıkışıklığı ve elektrik faturalarının yüksekliği nedeniyle bir felakete yol açacaktır.

Özetlemek gerekirse Japonya, aşırı hava koşulları, eski elektrik santrallerinin emeklilik durumunda olması ve nükleer reaktörlerin yeniden başlatılmasındaki gecikmeler nedeniyle sıkışık elektrik kaynaklarıyla mücadele etmektedir. LNG sevkiyatlarındaki herhangi bir kesinti, şebekelerini daha da genişletmekle tehdit ederek ülkenin bazı bölgelerinde elektrik kesintisi riski taşımaktadır. Ayrıca yukarıda bahsi geçen ilk senaryonun yaşanması ve alternatif ve "pahalı" LNG kaynaklarını almak, tüketiciler ve işletmeler için elektrik faturalarını artırırken, enflasyon sıkıntılarının da derinleşmesine yol açacaktır. Bu kapsamda bahsi geçen senaryolardan yine en mantıklısı Sahalin-2'den LNG tedarik etmeye ve dolayısıyla da Rusya ile başta enerji olmak üzere ticari ilişkilerde sakin bir dinamiğin yakalanması olacaktır.

Öte yandan, Japonya'nın Rusya'yla ilişkilerini yatıştırılmaya çalışması, Rusya'yı piyasalardan silmeye ant içmiş G7 ülkeleri arasında bir ayrılık yaratacak ve Japonya'nın üzerinde ekstra bir baskı oluşmasıyla sonuçlanacaktır. Böyle bir durumda Japonya'nın ya enerji arz güvenliğini ya da G7 ülkeleriyle işbirliğini tercih etmesi beklenmektedir. Lakin, tıpkı AB'nin Macaristan, Slovakya ve

Çekya gibi Rusya enerjisine bağımlı ülkelere yaptırım konusunda muafiyet tanınması gibi Japonya'da doğru bir yaklaşımla G7 ülkelerinin onayını alabilir. Böylece hem enerji arz güvenliğini sağlayacak hem de Rusya-Ukrayna Savaşı'nın ardından blok halinde hareket eden Batılı ülkeleri takip etmesine olanak tanıyacaktır.

[1] "Japan Hits Russia and Belarus with More Sanctions Over Ukraine Envasin", Japan Times,

<https://www.japantimes.co.jp/news/2022/03/08/national/japan-russia-belarus-sanctions-ukraine/>, (Erişim Tarihi: 05.07.2022).

[2] Catharina Klein, "Self-Sufficiency Rate of Primary Energy in Japan From Fiscal Year 2011 to 2020, Statista, <https://www.statista.com/statistics/1116602/japan-primary-energy-self-sufficiency-rate/>, (Erişim Tarihi: 05.07.2022).

[3] "Russia Halts Peace Treaty Talks with Japan Over Sanctions", Nikkei Asia, <https://asia.nikkei.com/Politics/International-relations/Russia-halts-peace-treaty-talks-with-Japan-over-sanctions>, (Erişim Tarihi: 05.07.2022).

[4] "Japan to Take Time Phasing Out Russian Oil Imports, Says PM Kishida", Reuters, <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/japan-ban-russian-oil-imports-in-principle-pm-kishida-2022-05-08/>, (Erişim Tarihi: 05.07.2022).

[5] "Russia transfers Sakhalin-2 to new operator without compensation", Nikkei Asia, <https://asia.nikkei.com/Politics/International-relations/Russia-transfers-Sakhalin-2-to-new-operator-without-compensation>, (Erişim Tarihi: 06.07.2022).

[6] "Kremlin Slams Japan's 'Unfriendly' Stance Amid G7 Oil Price Cap Talk", The Japan Today,

<https://japantoday.com/category/politics/kremlin-slams-japan-s-unfriendly-stance-amid-oil-price-cap-talk>, (Erişim Tarihi: 07.07.2022).

[7] Aynı yer.

[8] "Russia move on Sakhalin-2 thrusts Japan into an energy dilemma", Asia Nikkei, <https://asia.nikkei.com/Business/Energy/Russia-move-on-Sakhalin-2-thrusts-Japan-into-an-energy-dilemma>, (Erişim Tarihi: 07.07.2022).

ANKASAM ANALİZ

Molla Heybetullah Ahundzade'nin Mollalar Toplantısı Mesajları

Taliban'ın organizasyon yapısındaki en üst düzey yetkili, "Emirü'l Mü'minin" unvanını taşıyan liderdir. Taliban rejiminde; siyasi, askeri ve dini güçlerin tamamı liderde toplanmaktadır. Bu bağlamda dış politika, iç politika, ekonomi ve her alanda liderin onayı olmadan herhangi bir karar alınmasının önüne geçilmektedir. Zira Taliban teokratik bir devlete, liderin tanrının gölgesi olduğuna ve ona itaat etmenin vacip olduğuna inanmaktadır. Taliban devlet anlayışında liderin ölmesi, istifa etmesi dışında Allah'a şirk koşulmadan görevden alınması mümkün değildir.

Başka bir ifadeyle, liderin politikalarının beğenilmemesi ya da yeterli bulunmaması nedeniyle lideri görevden almak ve/veya istifaya zorlamak olası değildir. Taliban'ın kurucu lideri Molla Muhammed Ömer, 2013 yılında hayatını kaybetmiş ancak Taliban liderin ölümünü 2015 yılında duyurmuştur. Duyurunun ardından Molla Ömer'in yerine Molla Ahtar Muhammed Mansur liderliği devralmıştır. 2016 yılında Molla Mansur, Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) insansız hava aracıyla İran-Pakistan sınırında öldürülmüş ve yerine Molla Heybetullah Ahun-

**Ahmad Khan
DAWLATYAR**
ANKASAM AF-PAK
Uzmanı

dzade getirilmiştir. 2016 yılından beri Ahundzade, Taliban'ın Emirül Mü'mini olarak görev yapmaktadır.

Taliban, güvenlik gerekçesiyle liderinin halkla görüşmesini ve medyaya çıkmasını uygun görmemektedir. Taliban yeniden Afganistan'a egemen olarak hükümet kurmuş olmasına rağmen Taliban lideri halkla bir araya gelmemekte ve basına demeç vermemektedir. Taliban liderinin gizli olması, Afgan halkının nezdinde liderin hayatta olup olmadığını muallakta bırakmaktadır.

Taliban, ülke çapından 3500 Mollayı Kabil'e çağırarak "Mollalar Toplantısı"ni oluşturmuştur. Taliban yetkilileri, toplantının mollalar tarafından önerildiğini ve Taliban'sa buna sıcak bakarak koşullarının sağladığını ifade etmiştir. Emirül-ül Müminin Molla Heybetullah Ahundzade'nin bir saatlik konuşması toplantıya

damgasını vurmuştur. Ancak konuşmaya ilişkin herhangi bir görsel paylaşım yapılmamıştır. Çünkü Ahundzade'nin görüşleri ve açıklamaları Taliban Hükümeti'nin iç ve dış politikasının temellerini oluşturmaktadır. Taliban lideri, konuşmasında ülkenin yönetim sistemi, iç politika, dış politika ve ekonomi alanlarında açıklamalarda bulunmuştur. Ahundzade konuşmasını Taliban'ın zaferinden söz ederek başlamış ve "Afganistan'da cihadın başarılı olmasının sadece Afganlara değil tüm Müslümanlara onur verdiğini" ifade etmiştir. Ardından lider, son 20 yılda hayatını kaybeden Afganları anarak "bizim saldırılarımızda Müslümanlar ve Afganlar ölmüşse bu kafirlerin ülkeden çıkartmak ve şu anki duruma ulaşmak için yapılmıştır" ifadesini kullanmıştır.[1] Ayrıca lider, 20 yıl süren savaşı cihat olarak nitelendirip kendilerini destekleyenlere teşekkürlerini iletmiştir. Bilindiği üzere son 20 yılda Taliban intihar saldırıları düzenleyerek güvenlik güçleriyle sivililerin ölmesine neden olmuştur. Taliban lideri, bu açıklama-

“**Taliban rejiminde; siyasi, askeri ve dini güçler liderde toplanmakta ve her alanda liderin onayı olmadan herhangi bir karar alınmamaktadır.**”

larıyla son 20 yılda hayatını kaybeden sivililerin ölümünün ana nedenin Taliban değil, işgal olduğu*nu vurgulamıştır.

İç politika konusunda ise Ahundzade, Taliban Hükümeti'nin temelini şeriate dayandığını ve ülkenin mollaların tavsiyeleri doğrultusunda yönetileceğini dile getirmiştir. Lider, şeriatı uygulamanın ve tanrının rızasını kazanmanın devletin temel görevi olduğunu ileri sürmektedir. 20 yıllık savaşı bir "Akide Savaşı" olarak tanımlayıp Taliban karşısındaki düşmanın temel hedeflerini ise şeriatın bitirilmesi olduğunu belirtmiştir. Ahundzade, Taliban'ın yeniden Afganistan'a egemen olmasıyla ülkede "şeriat" ve "davet"ten bahsetmenin serbestleştiğini söylemiştir. Ek olarak Ahundzade, Taliban Hükümeti'nin halkın, dinin ve Hanefi mezhebin

hizmetçileri olarak nitelendirip ve "Pür şeriat" temelinde kurulan bir hükümet olarak tanımlamıştır. Taliban lideri, cihat sürecinde halka vaat edilen "pür İslam devleti"nin artık uygulamaya konulduğunu da sözlerine eklemiştir.

Taliban lideri ülkede güvenliğin; şeriat, itaat ve adaletle sağlanacağını öne sürerek şeriatın önce hükümetin kendisine, ardından da halka uygulanması gerektiğini ifade etmiştir. Güvenliğin sağlanmasının arkasında itaat olduğunu ve bu bağlamda halkın kaymakama, kaymakamın valiye valinin bakanlara ve tüm devlet erkanları ve halkın Emirül-ül Müminine itaat etmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Yönetimin alimlerin yapıcı tavsiyelerine önem verdiğini, fakat Taliban Hükümeti'ni zayıflatacak önerilerden kaçınması gerektiği tavsiyesinde bulunmuştur. Ahundzade, ülkenin bekasının adaletle sağlanacağını ve adalet alimlerin hakça kararları ve hükümetin iyi uygulamalarıyla sağlanacağını ileri sürmüştür. Bunların dışında Ahundzade, "İslami düzende Sultan Allah'ın gölgesidir ve tebaa ona itaat etmelidir" ifadesini kullanmıştır. Bu açıklamalarıyla Taliban lideri Afgan halkına seslenerek ülkenin temelini halkın iradesinden çok şeriate ve mollaların tavsiyelerine dayandığını bildirmiştir. Taliban liderinin eski rejimi dinsizlikle itham etmesine rağmen son 20 yılda Afganistan'da davetin serbest olduğu ve devletin kanunlarının İslam kurallarına dayandığı bilinmektedir.

Muhalliflerine yönelik olarak ise Taliban lideri, Taliban Hükümeti'nin genel affa sadık olduğunu, ülkeye dönmek isteyen insanların sıcak karşılanacağını, fakat Taliban'a savaş açan kişilerin İslam, Müslümanlar ve kamunun çıkarı için cezalandırılacağını söylemiştir.[2] Bu açıklamasıyla Taliban lideri, Muhalliflerine biat etmekten başka seçenek tanımadığını bildirmiştir.

Ekonomik sorunlarla ilgili olarak ise Taliban lideri, ülkenin yönetiminin Mollaların elinde olduğuna dikkat çekerek mollalarla tebaanın birleşmesi ve güvenliğin sağlanması durumunda ekonomik sorunların kendiliğinden çözüleceğini savunmuştur. Afganistan'ın yeniden yapılanması için kafirlerden beklentinin olmaması gerektiğini ve Afgan tacirlerin bunu başarması gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca Taliban Hükümeti'nin; yolsuzluk, rüşvet, zorbalık, etnik çatışma, adam kayırmacılık ve bölgesel tartışmalara son vererek kamu kaynaklarının şeffaf şekilde kullanılmasını sağladığını da sözlerine eklemiştir. Bu açıklamalarla Taliban lideri, Afganistan'da ekonomik ve sosyal sorunların olduğunu kabul etmiş ancak uluslararası toplumun desteğini almadan sorunların çözülebileceği mesajını da vermiştir.

Taliban liderinin en çok vurguladığı alan ise dış politika olmuştur. Bu bağlamda Heybetullah Ahundzade, "Artık Afganistan özgür ve bağımsız bir devlettir ve kafirler atom bombası atsa bile şeriatı vazgeçmeyeceğim ve onların sözlerini dinlemeyeceğim" demiştir. Taliban lideri, hiçbir devletten söz etmeden dünyanın en güçlü devletini dize getirdiğini, bazı devletlerin Taliban Hükümeti'ni devirmeye çalıştığını ve provokasyonlara karşı mollaların ve Taliban liderlerinin birlik içinde hareket ederek kötü planların püskürtmesi gerektiğini dile getirmiştir. Ayrıca lider, sadece Allah'a ve onun önerilerine teslim olacaklarını ve tanrı dışında herhangi bir güce boyun eğmeyeceklerine işaret etmiştir.[3] Bu açıklamalarıyla Taliban lideri, Taliban'ın meşruiyet kaynağını ABD ve yabancı güçlere karşı savaşarak ülkenin özgürleştirilmesinin oluşturduğunu ileri sürmektedir. Ahundzade, Taliban Hükümeti düşmanlarının amaçlarının farkında olduğunu ve Taliban'ın temel hedefi olan "Pür İslam Devleti" konusunda taviz vermeyeceğini duyurmuştur. Başka bir ifadeyle Taliban lideri, uluslararası toplumla şeriat temelli devlet konusunda pazarlık yapmayacağını ve bunun Taliban rejiminin kırmızı çizgisi olduğunu ifade etmektedir.

Komşu devletlere yönelik Taliban lideri komşularına yönelik kötü iradelerinin olmadığını ve İslam emrettiği için iyilik, güvenlik ve barış istediklerini vurgulayarak Afganistan'dan herhangi bir komşu devlete tehdidin söz konusu olmadığını söylemiştir. Taliban lideri, bu açıklamasıyla komşu devletlerin güvenlik endişelerinden haberdar olduğu mesajını da vermiştir.

Taliban liderinin açıklamaları değerlendirildiğine, yetkinin kendisinde olduğunu vurguladığı ancak uluslararası toplumun beklentileri noktasında bir adım atmadığı ve atmayacağını ifade etmesi dikkat çekicidir. Açık bir şekilde, devletin temelini şeriat ve mollaların iradesine dayandığı ve Taliban Hükümeti'nin uluslararası toplum istekleri doğrultusunda geri adım atmayacağı mesajı verilmiştir. Ancak görüldüğü üzere Afganistan, sorunlarını kendi imkanlarıyla çözebilecek kapasiteye sahip değildir. Bu nedenlerle hem ekonomisini ayakta tutmak hem insani krizi çözmek hem de altyapı projelerinin hayata geçirilmesi için Afganistan'ın uluslararası toplumun bir parçası olarak kabul edilmesi ve Afganistan'da gücü elinde bulunduran Taliban'ın gerçekleri dikkate alarak politika geliştirmesi gerekmektedir. Aksi takdirde Taliban yönetiminin sorunların üstesinden gelebileceğini söylemek mümkün değildir.

[1] "میتسی ن تاباخ تن ا له ام": ام لعل تسشن رد نابل ا ل ربه ه بوسنم ناخس", afintl, <https://www.afintl.com/202207012815>, (Erişim Tarihi: 04.07.2022).

[2] "میتسی ن شوگ اهی ج راخ ا هاروتسد ه ب دوش یمتا ه ل م ح ام ه ب رگا ی ت ح : ل ب ا ک رد نابل ا ل ربه ه", BBC, <https://www.bbc.com/persian/afghanistan-62006075>, (Erişim Tarihi: 04.07.2022).

[3] "میتسی ن شوگ اهی ج راخ ا هاروتسد ه ب دوش یمتا ه ل م ح ام ه ب رگا ی ت ح : ل ب ا ک رد نابل ا ل ربه ه", BBC, <https://www.bbc.com/persian/afghanistan-62006075>, (Erişim Tarihi: 04.07.2022).

ANKASAM ANALİZ

Yunanistan ve ABD'de Yunan Lobiciliği

Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) iç ve dış politikasının belirlenmesinde lobicilik faaliyeti en etkili unsurlardan birisidir. ABD Başkan'ının yanında Beyaz Saray başta olmak üzere iç ve dış politika konularında karar mekanizmasında yer alan kurum ve kuruluşlarda önemli görevlerde bulunan personelin karar ve değerlendirmelerinde lobicilerin yönlendirmeleri de önemli yer tutmaktadır. Bu bağlamda Temsilciler Meclisi ve Senato lobi faaliyetlerinde diğer önemli merkezler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bundan dolayı

her devlet bir şekilde ABD'de lobi şirketlerine ve lobi faaliyetlerine bütçe ayırmaktadır.

Yunanistan da diğer devletler gibi ABD'de lobi faaliyetlerine oldukça önem vermektedir. Son dönemde, özellikle de ABD Başkanı Joe Biden'ın iktidara gelmesinden sonra Yunanistan'ın lobi faaliyetlerinde belirli bir ivme hissedilmeye başlanmıştır. Nitekim ABD-Yunanistan ilişkilerinde önemli bir ilerleme kaydedilirken, bir yandan Yunanistan bir süredir kriz içerisindeki ABD-Tür-

Doç. Dr. Şafak OĞUZ
ANKASAM Güvenlik Danışmanı

“ ABD Başkanı Joe Biden'ın iktidara gelmesinden sonra Yunanistan'ın lobi faaliyetlerinde belirli bir ivme hissedilmeye başlanmıştır. ”

kiye ilişkilerini baltalama konusunda girişimlerini hızlandırmıştır. Yunanistan kendi topraklarında ABD'ye yeni üsler tahsis etmekte, kendisi için F-35 savaş uçağı istemekte ve Türkiye'nin ABD'den talep ettiği F-35 ya da F-16 savaş uçağı/modernizasyon kitlerinin gönderilmesini de engellemeye çalışmaktadır. Rasyonel karar verme sürecinden uzak olan bu konu da ABD'deki Yunan lobisi, Yunanistan'ın en önemli kozu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Newhouse'un da vurguladığı gibi ABD'de en etkili lobi etnik gruplar üzerinden yürütülen lobicilik faaliyetleridir. Bu konuda Ermeniler, Yunanlar, Çinliler, Hintliler, Tayvanlılar, Ukraynalılar ve Japonlar ön plana çıkmaktadır.[1] Bu açıdan Türkiye, ABD'de yoğun bir etnik nüfusa sahip Yunan ve Ermeni lobisi ile mücadele etmek zorunda kalmaktadır.

Yunanistan lobisinin Başkan Biden üzerindeki etkisi, Biden'ın Yunanistan Başbakanı Miçotakis'in Washington ziyaretinde onuruna verdiği resepsiyonda görülebilir.[2] Biden açılış konuşmasında Yunan diasporasına methiyeler dizmiş, Maryland eyaleti Temsilciler Meclisi üyesi Yunan asıllı politikacı John Sarbanes'i takdim ederken babasının (ABD'nin Yunan asıllı ilk Senatörü) kendisi üzerinde çok etkili olduğunu ve ondan çok şey öğrendiğini ifade etmiştir.

Yunanistan lobisinin dikkat çeken diğer bir unsuru ise halen ABD'nin Atina Büyükelçiliği görevini yapan Yunan asıllı Amerikalı George J. Tsunis'tir. Mayıs ayında göreve başlayan Tsunis'in büyükelçilik web sayfasında yer alan biyografisi,[3] fanatik bir Yunan aidiyetine sahip olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Çok koyu bir Yunan kültürü ile yetiştiğini ve ana dilinin Yunanca olduğunu yazan Tsunis'in, ABD'nin çıkarlarından ziyade Yunanistan'ın çıkarlarına hizmet edeceği çok açık bir şekilde biyografisine yansımaktadır. Bu görevlendirme Yunan lobisinin etkisini

açık bir şekilde ortaya koyarken, Biden'ın resepsiyonda “ABD Başkanı seçildiğim gün mü daha mutluydum yoksa Tsunis'i görevlendirdiğim gün mü emin değilim” ifadeleri Biden-Yunan lobisi ve Yunanistan ilişkisini ortaya koymaktadır. Tsunis'in ABD'de Yunanistan çıkarları için çalışan “Hellenic American Leadership Council” adlı kuruluşun kurucu üyelerinden birisi olması Amerikan Büyükelçisi olarak ne amaçla çalışacağını açık göstergesidir.

Yunanistan lobisinin diğer bir etkisi ise Biden'ın NATO Zirvesi'nde “Türkiye'ye F-16 satmak ABD'nin çıkarıdır” ifadesinden hemen sonra görülmektedir. Nitekim Cumhuriyetçi Senatör Frank Pallone önderliğinde 30 senatör tarafından Biden'a bir mektup yazılmış ve Türkiye'ye F-16 satışının yapılmaması istenmiştir. Senatörler mektupta bu satışı engellemek için ellerinden gelen çabayı göstereceklerini vurgulamışlardır.

Pallone dışında mektuba imza atan senatörler “Karen Bass, Gus M. Bilirakis, Tony Cárdenas, Judy Chu, David N. Cicilline, Jim Costa, Mike Doyle, Anna G. Eshoo, Brian Fitzpatrick, Chuck Fleischmann, Louie Gohmert, Josh Gottheimer, Raúl M. Grijalva, Raja Krishnamoorthi, Susie Lee, Ted W. Lieu, Nicole Malliotakis, Carolyn B. Maloney, James P. McGovern, Grace Meng, Grace F. Napolitano, Chris Pappas, Donald Payne, Linda T. Sánchez, John Sarbanes, Jan Schakowsky, Adam B. Schiff, Brad Sherman, Albio Sires, Christopher H. Smith, Jackie Speier, David G. Valadao ve Peter Welch”tir.

Listeye bakıldığında Gus M. Bilirakis, Nicole Malliotakis, Chris Pappas, John Sarbanes'in Yunan Asıllı Temsilciler Meclisi üyesi olduğu görülmektedir. David N. Cicilline ve Carolyn B. Maloney ise filhelenist (Yunanperver) görüşlü Amerikan senatörleri olarak bilinmektedir. Maloney Kongre'de “Congressional Caucus on

Hellenic Issues” kurucusu ve Gus Bilirakis ile eş Başkan olarak görev yapmaktadır.

Tony Cárdenas, Judy Chu, Jim Costa, Mike Doyle, Anna G. Eshoo, Chuck Fleischmann, Ted W. Lieu, Nicole Malliotakis, Carolyn B. Maloney, James P. McGovern, Grace Meng, Grace F. Napolitano, Chris Pappas, Linda T. Sánchez, John Sarbanes, Jan Schakowsky, Adam B. Schiff, Brad Sherman, Albio Sires ve Christopher H. Smith’de 136 üyesi olan bu komisyonun üyeleri arasında yer almaktadır. İmza atan diğer üyeler ise bir şekilde Yunan diasporasının etkisinde kalmıştır. Özellikle Yunan diasporasının fazla olduğu bölgelerdeki siyasiler bu konuya dahil olmaktadır.

ABD’de yaşayan Yunan asıllı Amerikan vatandaşı sayısının 1,2 milyon ile 3,5 milyon arasında değiştiği düşünülmektedir. Yunan asıllı Amerikalıların en yoğun yaşadığı yerler Chicago, Boston ve New York’tur. Cleveland, Los Angeles, Washington, D.C., San Francisco, Philadelphia, Detroit, Miami, Tampa ve Atlanta Yunan asıllı Amerikalıların yoğun olarak yaşadığı diğer yerlerdir. Bu bölgelerden aday olan politikacılar bir şekilde Yunan diasporasının etkisinde kalmaktadır.

Diğer yandan Yunan lobisi Yunan asıllı Amerikalıların kurduğu birçok organizasyon vasıtası ile yürütülmektedir. ABD’de, Yunanistan lobisi yapan organizasyonların başında The Hellenic American Leadership Council[4], American Hellenic Council of California[5], American Hellenic Educational Progressive Association[6] American Hellenic Institute[7] gelmektedir. Yukarıda imzası bulunan siyasilerin büyük bölümü bir şekilde bu organizasyonlar ile ilintilidir.

Ancak burada unutulmaması gereken önemli bir nokta bulunmaktadır. Lobicilik faaliyeti önemlidir ve Amerikan Dış Politikası’na büyük bir etkisi bulunmaktadır. Ancak dış politikanın gerçekleri ve ABD’nin ulusal çıkarları lobicilik faaliyetlerinden daha önceliklidir. Tüm gücüne rağmen Yunanistan lobisi geçmişte de Türkiye’nin menfaatlerini engelleme konusunda başarılı olamamıştır. Son dönem de özellikle Biden yönetimi ile ivme kazanılmış gibi görünse de geçmişten alınan dersler ışığında Yunanistan’ın izleyeceği en akıllıca politika, sorunları Uluslararası Hukuk çerçevesinde Türkiye ile işbirliği yaparak çözmek olacaktır.

[1] John Newhouse, “The Influence of Lobbies on U.S. Foreign Policy”, Foreign Affairs, May/June 2009, Vol. 88, No. 3 (May/June 2009), s.73.

[2] Remarks By President Biden, First Lady Jill Biden, and Prime Minister Mitsotakis of Greece at a Reception Honoring Greek American Relations, Gr.USEmbassy, <https://gr.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-first-lady-jill-biden-and-prime-minister-mitsotakis-of-greece-at-a-reception-honoring-greek-american-relations/>, (Erişim Tarihi: 14.07.2022).

[3] U.S. Embassy and Consulate in Greece, <https://gr.usembassy.gov/embassy-consulate/athens/ambassador/>, (Erişim Tarihi: 14.07.2022).

[4] Hellenicleaders, <https://www.hellenicleaders.com/>, (Erişim Tarihi: 14.07.2022).

[5] A Message From Our Chairman, Americanhellenic, <https://americanhellenic.org/>, (Erişim Tarihi: 14.07.2022).

[6] Ahepa, <https://ahepa.org/>, (Erişim Tarihi: 14.07.2022).

[7] Ahiworld, <http://www.ahiworld.org/>, (Erişim Tarihi: 14.07.2022).

ANKASAM ANALİZ

Sri Lanka: Domino Dalgasının İlk Taşımı mı?

Uluslararası ilişkiler, son dönemde yeni bir küresel güç mücadelesiyle karşı karşıyadır. Soğuk Savaş’ın ardından oluşan tek kutuplu Atlantik düzeninin kısa bir süre sonra Asya tarafından sınılanması, yeni bir türbülans çağının başlamasını tetiklemiştir. Rusya ve Çin’in yükselişleri, Hint-Pasifik’in yeni dinamizm bölgesi olarak ortaya çıkması ve Batı Avrupa’da yükselen “Bağımsız Avrupa” tartışmaları, bölgesel gelişmelerin küresel bir boyuta taşınmasını sağlamıştır.

Küresel sistem ile bölgesel aktörler arasında yaşanan gerilim, fay hatlarını harekete geçirmiştir.

ve bunun sonucunda bazı bölgeler jeopolitik önemini artırırken; eş zamanlı bir şekilde bazı bölgelerin de istikrarsızlığa doğru sürüklendiği görülmüştür. Covid-19 salgını, Amerika Birleşik Devletleri’nin (ABD) Afganistan’dan askerlerini çekmesi ve son olarak Rusya’nın Ukrayna’ya müdahalesi, söz konusu dinamikleri harekete geçiren en önemli parametreler olarak dikkat çekmektedir. “Anarşi Çağı” şeklinde de adlandırılabilir olan günümüzün “Yeni Büyük Oyun”unda istikrarsızlığın uğradığı ülkelerden biri de Sri Lanka olmuştur.

Şüphesiz küresel rekabetin son dönemde

Mustafa Cem KOYUNCU
ANKASAM Asya Pasifik Araştırma Asistanı

yoğun olarak yaşandığı bölgeler arasında yer alan Güney Asya'da bulunan Sri Lanka'nın "başarısız bir devlet" olarak yönetim zaafı göstermesi, bulunduğu coğrafyaya istinaden tesadüf değildir. Ayrıca dünyanın en yoğun deniz ulaşım hatlarına sahip Hint-Pasifik Bölgesi'nin merkezinde bulunan Sri Lanka'nın kaderine terk edilmiş bir ülke olarak bırakılması ve böylesine önemli bir coğrafyadaki bu ada ülkesinin küresel sistemde hak iddia eden büyük oyuncular tarafından kurtarılmaması da gelen fırtınanın ve istikrarsızlığın şiddetini gözler önüne sermektedir. Sri Lanka'yla başlayan sürecin Güney Asya'ya yansımalarının şiddetli ve hızlı olacağı söylenebilir. Zira Güney Asya, son 20 yılda Asya'nın tamamında başlayan ekonomik hareketlilikten ve kalkınma hamlesinden payını en az alan coğrafya konumundadır.

Covid-19 salgınıyla başlayan ekonomik çıkmaz, başta Sri Lanka olmak üzere ekonomisi zayıf Güney Asya ülkelerinin ümit bağladığı turizm gelirlerini ve işçi dövizlerini keskin bir şekilde azaltmıştır. Örneğin böylesi bir süreçte Kolombo'nun hem turizm gelirlerinde yaklaşık 5 milyar dolarlık kayıp yaşaması hem de 6-7 milyar dolar arasında kaynak sağlayan işçi dövizlerinden mahrum kalması, ülkenin içinde bulunduğu ekonomik çıkmazın nedenlerindedir.[1] Güney Asya ülkelerinin de Sri Lanka'ya benzer ekonomik yapıları sahip olduğu düşünüldüğünde, yaşanan krizin doğrudan halklar üzerinde etki edeceği öngörülebilir. Bununla birlikte Rusya'nın Ukrayna'ya müdahalesiyle başlayan belirsizlik dalgası ve enflasyonist baskı, zayıf bir temel üzerinde duran Güney Asya ülkelerini, kaderlerine razı olan domino taşlarına dönüştürmektedir.

Bölgede bulunan yönetimlerinin zayıf dinamikler üzerine kurulması, etnik ve dini unsurların güçlü bir temele sahip olması ve siyasi iradelerin kapsayıcılık gücünden mahrum olması, Güney Asya coğrafyasının bir diğer zaafıdır. Nitekim söz konusu durum, 1 Şubat 2021 tarihinde Myanmar'da yaşanan askeri darbeye açıkça görülmüştür. Seçilmiş yönetime darbe yapan ordu, Myanmar'ı iç çatışma ortamına sokmuştur. ASEAN gibi bölgesel güce sahip bir kuruluşun yapıcı tutumuna rağmen düzenin henüz sağlanamamış olması, Myanmar'ın iç dinamiklerinin yanı sıra küresel güç mücadelesinin bölgesel gelişmeler üzerindeki etkisini göstermektedir. Üstelik Güney Asya ülkeleri üzerinde etkisi bulunan başat aktörler, kendisine bağlı istikrarlı bir Güney Asya için adım atmak yerine rakip devletin kontrolüne girmeyen istikrarsız Güney Asya devletlerini daha az maliyetli görmektedir.

Büyük güç rekabetinin getirdiği artan risk faktörü, mevzubahis durumun en önemli nedenidir. "Gri Bölge Taktiği" olarak da adlandırılan bu mücadelenin en son ve somut örneği Sri Lanka üzerinde gerçekleşmektedir. Doğrudan karşı karşıya gelmek is-

temeyen güçler, inisiyatif almak yerine "Bekle ve rakibinin kazanamayacağı kadar müdahale et." stratejisi izlemektedir. Çünkü bölgeye gelen istikrarsızlık ve dönüşüm, sosyoekonomik boyuta sahip olan bir tsunami görünümündedir. Bütün coğrafyalarda artan rekabet nedeniyle kaynaklarını idareli kullanmak isteyen büyük güçler, söz konusu tsunamiden az bedel ödeyerek kaçmak istemekte ve bu da yıllardır büyük güçlerle işbirliği yapan ülkeleri öngörüsüz ve çaresiz bırakmaktadır.

Uzun süredir Çin'in önemli bir yatırım üssü olarak görülen ve birçok altyapı projesinin gerçekleştiği Sri Lanka, içinde bulunduğu ekonomik krizi Çin'den alacağı yeni bir kredi anlaşmasıyla aşmayı ummuş, 2,5 milyar dolarlık kredi desteği için görüştüğünü açıklamış; lakin herhangi bir anlaşmaya varmamıştır.[2] Çin'le iyi ilişkileri bulunan ve belki de bu ilişkilere fazlasıyla güvenen Rajapaksa ailesinin kredi başarısızlığı, ülkedeki krizi derinleştirmiş ve nihayetinde Gotabaya Rajapaksa'nın devlet başkanlığından istifa ederek ülkeyi terk etmesine neden olmuştur. Çin, Hint Okyanusu üzerindeki en önemli durağı olarak gördüğü Sri Lanka'yı kurtarma riskine girmemiş ve gelen tsunamiden kaçınma stratejisi izlemiştir.

Sri Lanka'daki bir başka aktör olan Hindistan ise son yıllarda Çin'in gerisinde kalmasına rağmen ekonomik krizle birlikte Sri Lanka içindeki etkinliğini arttırmanın yollarını aramış ve halkın ihtiyaçlarına yönelik yardımlar yollamıştır. Bu sayede Sri Lanka, son dönemde Hindistan'ın verdiği destekle kısmen de olsa halka gıda ve enerji sağlayabilmiştir. Fakat Hindistan da uygun konjonktüre rağmen yönetimi kurtarma politikası uygulamamış ve tsunami sonrası oluşacak atmosfere göre pozisyon almayı rasyonel bulmuştur.

Sri Lanka'da başlayan süreç, deprem öncesi yaşanan artçı sarsıntıya benzemektedir. Zira Güney ve Güneydoğu Asya'nın ekonomik, siyasi ve sosyolojik olarak Sri Lanka'ya benzeyen devletleri, iktisadi ve siyasi bir buhranın eşliğinde durmaktadır. Bu anlamda Hint-Pasifik şeridi ve dolayısıyla kenar kuşak, yeni krizlere gebe dir. Bölgenin tamamına yayılacak bir kriz ise kara temelli ulaşım koridorlarını istikrarsızlaştıracak göç sorununu arttıracak ve ekonomik buhranı derinleştirecektir.

[1] "Sri Lanka's China Ties Don't Detract from Special Relations with India": GL Peiris, The Hindustan Times, <https://www.hindustantimes.com/india-news/sri-lanka-s-china-ties-don-t-detract-from-special-relations-with-india-gl-peiris-101644253621408.html>, (Erişim Tarihi: 04.04.2022).

[2] Uditha Jayasinghe, "Sri Lanka in Talks With China for \$2.5 Billion Credit Support -Chinese Official", U.S. News, <https://money.usnews.com/investing/news/articles/2022-03-21/sri-lanka-in-talks-with-china-for-2-5-billion-credit-support-chinese-official>, (Erişim Tarihi: 04.04.2022).

BASINDA ANKASAM

13 Temmuz 2022

ANKASAM Uluslararası İlişkiler Danışmanı Dr. Kadir Ertaç Çelik Bengütürk TV'de dış politikadaki güncel gelişmeleri değerlendirdi.

14 Temmuz 2022

ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol, TRT Ankara Radyosu Gündem programında dış politikadaki güncel gelişmeleri değerlendirdi.

14 Temmuz 2022

Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM) Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol, Pakistan'da National Institute of Maritime Affairs (NIMA) Genel Müdürü Koramiral Abdul Aleem başkanlığındaki heyetle bir görüşme gerçekleştirdi. Pencap Üniversitesi'nde yapılan görüşmede iki kurum arasındaki işbirliği konuları ele alındı. Söz konusu toplantı, NIMA sosyal medya platformlarından da paylaşıldı.

14 Temmuz 2022

ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol ve PRCCSF Yönetici Direktörü Khalid Temur Akram tarafından Pakistan'ın başkenti İslamabad'da imzalanan MoU, Pakistan'ın TN Media News haber sitesinde yayınlandı.

15 Temmuz 2022

ANKASAM Uluslararası İlişkiler Danışmanı Dr. Kadir Ertaç Çelik, TRT Arabi'de dış politikadaki güncel gelişmeleri değerlendirdi.

15 Temmuz 2022

ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol, TRT Ankara Radyosu Gündem programında dış politikadaki güncel gelişmeleri değerlendirdi.

15 Temmuz 2022

ANKASAM Uluslararası İlişkiler Danışmanı Dr. Kadir Ertaç Çelik Bengütürk TV Haftanın Raporu programında dış politikadaki güncel gelişmeleri değerlendirdi.

15 Temmuz 2022

ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol ve PRCCSF Yönetici Direktörü Khalid Temur Akram tarafından Pakistan'ın başkenti İslamabad'da imzalanan MoU, Worldİl News haber sitesinde yayınlandı.

15 Temmuz 2022

ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol ve PRCCSF Yönetici Direktörü Khalid Temur Akram tarafından Pakistan'ın başkenti İslamabad'da imzalanan MoU, International The News haber sitesinde yayınlandı.

BASINDA ANKASAM

15 Temmuz 2022

ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol ve PRCCSF Yönetici Direktörü Khalid Temur Akram tarafından Pakistan'ın başkenti İslamabad'da imzalanan MoU, Pakistan Observer gazetesinde yayınlandı.

15 Temmuz 2022

ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol'un Pakistan'da gerçekleştirilen "Significance of the Belt & Road Initiative in Regional Connectivity" temalı uluslararası konferansta yaptığı değerlendirmeler Pakistan'ın önde gelen eğitim dergilerinden Academia Mag'da yayınlandı.

16 Temmuz 2022

ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol'un Pakistan'da gerçekleştirilen "Significance of the Belt & Road Initiative in Regional Connectivity" temalı uluslararası konferansta yaptığı değerlendirmeler Pakistan merkezli DAWN Gazetesinde yayınlandı.

16 Temmuz 2022

Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM) Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol'un Pakistan'da gerçekleştirilen "Significance of the Belt & Road Initiative in Regional Connectivity" temalı uluslararası konferansta yaptığı değerlendirmeler Discover Pakistan Televizyonu'nda yayınlandı.

16 Temmuz 2022

Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM) Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol'un Pakistan'da gerçekleştirilen "Significance of the Belt & Road Initiative in Regional Connectivity" temalı uluslararası konferansta yaptığı değerlendirmeler China-Pakistan Economic Corridor internet sitesinde yayınlandı.

16 Temmuz 2022

Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM) Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol'un Pakistan'da gerçekleştirilen "Significance of the Belt & Road Initiative in Regional Connectivity" temalı uluslararası konferansta yaptığı değerlendirmeler Business Recorder Gazetesinde yayınlandı.

16 Temmuz 2022

Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM) Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol'un Pakistan'da gerçekleştirilen "Significance of the Belt & Road Initiative in Regional Connectivity" temalı uluslararası konferansta yaptığı değerlendirmeler Pencil Üniversitesi'nin internet sitesinde yayınlandı.

Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM) bünyesinde faaliyet gösteren ve uluslararası hakemli dergi olan Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi'nin son sayısı yayımlanmıştır. Academic Keys, ASOS Index, CEEOL, Cite Factor, DRJI, Index Copernicus, İdeal Online, Research Bible, Sindex ve TÜBİTAK DERGİPARK veri tabanları tarafından taranan dergimize aşağıdaki bağlantı üzerinden ulaşabilirsiniz.

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ CİLT VI , SAYI I

BÖLGESEL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ

Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM) bünyesinde faaliyet gösteren ve uluslararası hakemli dergi olan Bölgesel Araştırmalar Dergisi'nin son sayısı yayımlanmıştır. Academic Keys, ASOS Index, CEEOL, Cite Factor, DRJI, Index Copernicus, İdeal Online, Research Bible, Sindex ve TÜBİTAK DERGİPARK veri tabanları tarafından taranan dergimize aşağıdaki bağlantı üzerinden ulaşabilirsiniz.

ANKASAM BÖLGESEL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ CİLT VI , SAYI I

